

Užuolaida ir žalias vazonėlis

2006

Sausio 4 d., trečiadienis

Gyvenimas su pokvaišiais

Psichiatras Kybarskis (per karą naciai durtuvu jam buvo perdūrę plautį...), paprašytas patikrinti, ar (...) yra „velnio apsėstasis“, anuo-
metinėje „Neringoje“ kyštelėjo galvą, pravėręs stiklines duris, už ku-
rių šis sėdėjo su savo žmona... Tada nutaisė „durniaus veidą“, kyšte-
lėjo du pirštu, pačepsėjo... Stebėdamas paciento reakcijas.

Viską čia perpasakaju tik todėl, kad pakliuvęs į kvailą pobūvį ir aš
užsidedu „durniaus kaukę“.

Atsarginį veidą.

Iš Sovietijos parbolių

Vos Maskvoje pradeda lašėti, Vilniaus bolševikai jau vaikšto su
išskleistais skėčiais.

Momentas

Kai pajunti, kad metai baigiasi, o prasideda kiti. Mano metai (taip pagalvojau) baigiasi. Trimis Karaliais, trim magais. Kasparas, Merkelis, Baltazaras... Ant senoviškos rusiško namo sienos mačiau iškraigliota kreida – kirilica...

Beveik KGB.

Per televiziją vis rodo pražilusį rašytoją, kuris „neprisipažino Liustracijos komisijoje“. Esą bendradarbiavęs.

Ir aš jį pažinojau, beje, kaip šviesų ano meto žmogų. Susitarėm ir – nuvedė mane pas kunigą Vaclovą Aliulį... Rodos, Pavasario gatvėje. Glaudėsi vienam medinės trobelytės gale. Redagavo naują Šv. Rašto vertimą.

Mes su juo – iš vienos pasvietės, t. y. vieno krašto. Jau beveik juokas iš visų tų liustracijų.

*Greitai tems, o diena
nenuilstamai
pina – tiems žvirbliukams
šarmotą žiemos
peleriną...*

Sausio 5, ketvirtadienis

Vieno romano priešistorė

R. Gr. (telefonu):

– Tai pasakyk, kokios spalvos būna varnėno burna, kada obelims žydinti jis gieda į saulės spindulį, nutūpęs ant kirvakočio galo, o kirvis įkirstas į žmogaus galvą?..

P.:

– Tave užmušt per maža!

R. vėl skambina man:

- Ar gali pasakyti, esi varnėnų specialistas...
- Galiu. Priklauso nuo tavęs. Poetas turi būti aklas.
- O aklieji mato spalvas tokias, kokias nori?
- Taip. Esu kasės daržą, tuo metu švietė saulė, žydėjo obelys, alksnyje giedojo varnėnas. Mano paties iškeltame inkile. Tuo pačiu metu už Nemuno, bažnyčioje ant piliakalnio, klebonas laikė mišias...
- O bažnyčios varpai gali atsimušt į varnėno giesmę?
- Gali.
- Tai tu užbaigei mano romaną... Esu matęs varnėną juodžalsvi, žydra, net su baltais siūlais (gijom), išeinančiais į orą.
- Tiesa. Spalvų visas kamuolys, juda, dreba, kreta ore...
Taip ir pasikalbėjome.
- Tai tu genijus, tai tu beprotis ir t. t.
Kosulys ir keiksmožodžių srautas – už nuodėmę.

Kaip nenugydydavo

Dabar daug pašnekama apie rašytojus ir Vasaros gatvę. Ten ne vieną yra nugyde. R. pasakojo, jog jo nenugyde tik dėl to, kad buvo viena seselė (aktorius Derkinčio žmonos giminaitė, Arvydo V. žmona), kuri vakarais vietoj aminazino jam į sėdynę suleisdavo vitamino C... Taip lietuviai gavo retą prozininką.

(Jeigu būtų gyde „iš tikrųjų“, – šakės!)

Trys durniai suranda sprendimą

- Jeigu dabar mūsų kalbas girdėtų psichiatras, tai uždarytų...
- Ne tik uždarytų, bet ir vaikščiotum „su kandalais“!
- Betgi čia tikroji šviesa?
- Už ją reikia mokėti.
- Gerai. Gale bus vinjetė su įrašu „Dėkingas P. R. ir S. G. už romano pabaigą“.

- Nereikia jokių vinječių. Juk tavo romanas, ne mūsų.
- Bus vinjetė.
- Ant eglėšakių vainiko...

Bijau ženklų ir vengiu pranašysčių

Skaisčiai baltam, dar kalėdiniam sniege du kartus (iš ryto ir po pietų) mačiau gulint pervažiuoatą katiną. Juodbalčiais kailinėliais, kraujo dėmės, latakas link upės...

- Kaži kas reiškiančio mirtį, – prieš mano valią lindo mintis.

Paskambino V. ir liūdnu balsu paprašė paguosti Arūną. Mirė jo tėvas, ejęs 80-uosius. Prieš savaitę dar skundėsi lūžusia pėda.

Šiandien palaidojo ir eiliakalį, kuris skundė mane ir kitus anuo metu, šmeižė ir niekino kiek įmanydamas. Pokario komsomolcas, tapęs Maskvos agentu, turėjęs valdiškai privačią volgą ir vairuotoją. Tai tuomet buvo didelių privilegijų ir prabangos ženklai (!).

„Kai žmogus neturi ką laidoti, lieka vienas“, – bene tokia yra A. Mackaus eilutė, jo vienišumo ir mirties formulė.

Ar žmonės susivienija mirtyje? Toli gražu. Mirtis atgaivina mums artimus mirusiuosius, primena ryšį su gyvais artimaisiais ir draugais, giminėmis ir aplinkiniais.

– Ir mes ten atsidursime. Tikriausiai... – pridūrė man paskambinęs A. B.

- Sakai „tikriausiai“? Abejoti? – perklausiau.

Žmogus užtilo ragelyje, atėmiau iš jo dalelę tikėjimo.

- Nesu tikintis. Pavydėjau tau, kai atsiklaupei bažnytėlėje...

– Kada?

- Bene 1976-aisiais, kai važinėjome po Dzūkiją. Nebijojai nieko.

– Tada pati bažnyčia reiškė kažką kita.

– Ką?

– Tai, kas draudžiama ir persekiojama. Tai, kas atimta ir paniekin-ta. Ko turėjau bijoti?

Iš „Pošnekių“

Moteris:

– Mano vyras geras žmogus, bet niekad nedovanoja man gėlių...

Vyras:

– Kai tuokėmės, sakiau: kol mano pumpuras neprasiskleis, jokių gėlių...

Iš „Kvadratėlių“

Niekas taip nekvepės, kaip hiacintai žiemą!

Kartą skleidės baltas hiacintas,

Bet pagavo vėjas už ausų, –

Ar saulutė leidžiasi, ar švinta,

Katinėlis meldžiasi balsu.

Sausio 6, penktadienis

„Dieviškosios komedijos“ vertimas

Ten, kur Dante „daro“, vaizdžiai kalbant, hiperrealų, t. y. labai konkretų, piešinį, a. a. Aleksys išsiversdavo klišėmis.

XXIV g. 103 tercina (apie gyvatės nukirstą vėlę – žmogų):

ten, kur jisai parkrito ir suiro,

jo palaikai (pelenai) vėl susivienijo

(tapo juo pačiu),

ir (jis) sugrižo į ankstesnįjį pavidalą

(atgavo pirmąją išvaizdą)

A. Ch.:

*Tačiau nespėjus man atgauti kvapo
Jis kūnu stojos vėl nejučiomis,
Lyg prisikėlęs nuostabiai iš kapo.*

Aišku, kad nēr smagu kaišioti savo darbą, bet man išėjo:

*Kai buvo jau patsai save pamiršęs,
jo palaikai į vienį susijungė,
pirminis jo pavidalas jam grįžo.*

Kai Dante rašė, poezijoje juk dar nebuvo nė vienos romantinės (ar pseudoromantinės) klišės.

Tiesa, kur nors reikėtų pridurti, kad A. Ch. vertimą su rusiškuoju labiausiai suartina vyriškasis rimas vidurinėje tercinos eilutėje. Nesu linkęs kritikuoti A. Ch., bet M. Lozinskis perteikė dešimt kartų daugiau detalių, o tuo ir prasmės, niuansų, atspalvių. Nešokčiojo ir „ne-trydalojo“!

Į XIX a. poetiką lietuviškąjį vertimą nubloškia „išgvoltavota“ kalba. Turiu omeny, pavyzdžiui, tokį rimavimą:

Kai penktą šimtą metų baigia jis.

Visi tie „jis“, „vis“ ir t. t. pjauna be peilio. Aleksys Churginas pats kaip poetas nepajėgė peršokti „kartelės“, t. y. įsisavinti „poetinių technikų“, kurias lietuvių poezijoje naudojo K. Binkis, V. Mykolaitis-Putinas, J. Kossu-Aleksandravičius... Ką ir kalbėt apie jo tariamą bičiulį H. Radauską.

Po šių būta atradimų taip pat (J. Vaičiūnaitės, T. Venclovos, Vl. Šimkaus).

Dėl to teko (ir teks) iš naujo versti visus poetus, kuriuos vertė jis. Tatai ir daroma (A. Danieliaus verstas Šekspyras, A. A. Jonyno J. W. Goethe („Faustas“) ir t. t.).

Gėlių vardai

Orchius (iš kur kilęs žodis „orchidėja“) senovės graikų kalba reiškė sėklidę, dėžutę sėkloms...

Geras žodis tiems, kurie mąsto, kaip surasti gerų pakaitų tam tikriems vulgarizmams išguiti.

Beje, orchidėjų straubliukus (vamzdelius), nutįsusius apie 20 cm, apvaisina tam tikros rūšies vabzdžiai.

Augalų ir vabzdžių simbiozė. Gyva–negyva meilė.

Tema erotikams!

Dar – Dante

Jeigu jis sako augalų, roplių, gėlių, žuvų, gyvačių, gyvūnų vardus, tai viskas kaip iš botanikos vadovėlio. Ar kokio kito. Jokių poetizmų!

Iš tarmių

Apie tai, kad žmonės iš anksto numatydavo, nujausdavo, jog ne su visais susidraugausi:

– Susitikom, susipažinom, bet nekrito su juo rėda (nesusikalbėjom, neradom kalbos).

Čia man patinka tasai „nekrito“.

Arba dar – iš senkalbės:

– Sutvarkiau ją kaip didelę...

(Suprask: gavo kaip reikiant.)

– Atsiimsi kaip didelis!

„Didelis“ gal čia turi prasmę „visas“?

Prapuolę žodžiai

Sėklius – grūdai, atrinkti sėklai.

Mano a. a. tētušis tą žodį dar vartodavo ir kitais atvejais: pavyzdžiui, žuvų sėklius (ikrai), kiaulių sėklius – tekis; galop – vyrų sėkla...

Dabar gyvoj kalboj netgi seklio nebelikę!

Italų k.

Šaknys *ladro* ir *latro* sutampa su blogais dalykais, vagystėmis, velniava, atmatomis ir išmatomis...

25-oji giesmė prasideda vaizdiniu apie „il ladre / le mani alzò...“ Piktadarys iškėlęs rankas į viršų suraito dvi špygas Dievui. Maždaug: „Še tau, pasiimk abi iš karto...“

Lietuvių – latras?

Latrina – išvietė.

Iš „Dvieilių“

Palei vandenį plaukanti, slenkanti...

Ak užtenka, gyvenime, gandinti!

Fantastinio romano idėja

Jeigu moterys nesituoks su vyrais, o vyrai su moterimis.

Jeigu niekas negimdys vaikų...

Įmanomas veisimosi variantas: atgims dauginimasis vegetatyviškai.

Iš moterų – moterys, iš vyrų – vyrai...

Įmanoma, kad dalis tokių, dalis tokių.

Įmanoma, kad vėl įsigeis jungtis ir daugintis senoviniu, t. y. klasikiniu, būdu.

Pasaka apie blindę, medį – moterį, įklimpusią baloj. Šaukė, rėkė, paskui ėmė leisti atžalas... Taip atsirado daug jos vaikų. Blindynė – žmonijos pirmykštė giria.

(Tadas Blinda – tos Blindės bostrelis?)

Apie 1979-uosius

Dabar jau visi viešai pakalba, kad 1979 metų gruodį SSRS Politbiuras, palaiminęs invaziją į Afganistaną, buvo (visas!) girtas arba... nesveikas.

Tai beveik tas pats.

Ko norėt iš liaudies?

Visi buvo girti ir nesveiki.

Sausio 7, šeštadienis

Sustojęs metas: kai Nerimi plaukia šerkšnu apkraštuotos lytys, o saulė vos prasimuša pro Briedynės medžius. Apie šešioliktą valandą jinai jau už beržynėlio – didelė, balsva ir gelsva, plieskianti kaip mano vasaros mėnuo. Iš už pušyno...

Laiškelis

Saulė ir sniegas / akių lygmeny...

Visa tai – miegas?

Kaip Tu gyveni?